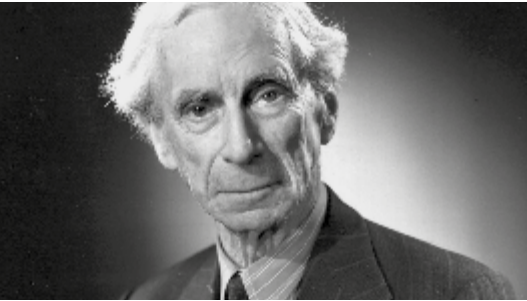

clàssic Manifest Russell-Einstein

Bertrand Russell

Filòsof i matemàtic gal·lès
(1872-1970)

L'1 de març de 1954 els EUA van detonar a l'Atol de Bikini —Illes Marshall— la bomba d'hidrogen Castle Bravo. Va ser una explosió sense precedents i va crear una contaminació radioactiva generalitzada. Era el temps de la Guerra Freda i la cursa armamentística entre nord-americans i soviètics semblava no tenir aturador.

En aquest context, Bertran Russell va redactar un text amb el suport d'Albert Einstein i nou prestigiosos científics més. L'anomenat Manifest Russell-Einstein es va fer públic el 9 de juliol de 1955 al Caxton Hall de Londres emplaçant als líders mundials a buscar solucions pacífiques al conflicte internacional i a renunciar a l'armament nuclear.

Pocs dies després, el filantrop nord-americà Cyrus Eaton s'oferia a organitzar el congrés que reclama la crida a Pugwash, al Canadà. Així, el 1957 es va celebrar la primera Conferència Pugwash de Ciència i Afers Mundials, la qual des de llavors celebra anualment una trobada de científics, intel·lectuals i humanistes per debatre sobre els principals reptes de la humanitat.

En la tràgica situació que afronta la humanitat, creiem que els científics s'haurien de reunir en assemblea per avaluar els perills que han sorgit com a resultat del desenvolupament d'armes de destrucció massiva, i per buscar una solució en l'esperit de l'esbós adjunt.

Estem parlant, en aquesta ocasió, no com a membres d'aquesta o aquella nació, continent o credo, sinó com a éssers humans, membres de l'espècie Home, la continuació de l'existència de la qual està en dubte. El món és ple de conflictes; i planant com una ombra per sobre de tots els conflictes menors, el combat titànic entre comunisme i anticomunisme.

Gairebé tothom amb consciència política té fermes opinions sobre un o més d'aquests temes; però volem que vosaltres, si podeu, deixeu de banda aquestes opinions i us considereu vosaltres mateixos tan sols com a membres d'una espècie biològica que ha tingut una història notable i la desaparició de la qual ningú no pot desitjar.

Procurarem no dir ni una sola paraula que pugui referir-se a un grup més

que a un altre. Tots, de la mateixa manera, estan en perill, i si el perill és entès, hi ha esperança que tots, col·lectivament, l'evitin.

Hem d'aprendre a pensar d'una manera nova. Hem d'aprendre a preguntar-nos a nosaltres mateixos, no quines mesures poden ser preses per donar la victòria militar al grup que preferim, perquè ja no hi ha mesures d'aquest tipus; la pregunta que ens hem de fer és: quines mesures poden ser preses per prevenir una resposta militar les conseqüències de la qual seran desastroses per a totes les parts.

El gran públic, i fins i tot molts homes en posicions d'autoritat, no s'ha adonat del que suposaria una guerra amb bombes nuclears. El gran públic encara pensa en termes de destrucció de ciutats. S'entén que les noves bombes són més poderoses que les velles, i que mentre una bomba A podia arrasar Hiroshima, una bomba H podria arrasar les ciutats més grans, com Londres, Nova York i Moscou.

Evidentment, en una guerra amb bombes H es destruirien grans ciutats. Però aquest és un dels

desastres més petits que s'haurien d'afrontar. Si tothom, a Londres, Nova York i Moscou, fos exterminat, el món podria recuperar-se del cop en uns quants segles. Però ara sabem, especialment des de la prova de Bikini, que les bombes nuclears poden ampliar gradualment la destrucció en una àrea molt per sobre de la que inicialment havíem suposat.

Ha estat establert sobre bases molt autoritzades que una bomba construïda ara tindrà 2.500 vegades més poder que la que va destruir Hiroshima. Una bomba així, si explotés prop del sòl o sota l'aigua, enviaria partícules radioactives a les capes més altes de l'atmosfera. Aquestes partícules van caient gradualment i atenyen la superfície de la terra en forma de dutxa o pluja mortal. Fou aquesta pluja la que va infectar els pescadors japonesos i les seves captures de peix. Ningú no sap amb quina amplitud aquestes partícules podrien arribar a ser difoses, però les veus més autoritzades coincideixen a afirmar que una guerra amb bombes-H possiblement posaria fi a la raça humana. Es tem que si s'utilitzen moltes bombes, hi haurà una mort universal, sobtada tan

sols per a una minoria però, per a la majoria, una lenta tortura de malaltia i desintegració.

Eminents homes de ciència i autoritats en estratègia militar han avisat reiteradament sobre aquests perills. Cap d'ells no dirà que els pitjors resultats siguin segurs. El que diuen és que aquests resultats són possibles, i que ningú no pot estar segur que no siguin duts a terme. No hem vist, encara, que els punts de vista dels experts en aquest tema depenguin dels seus punts de vista polítics o dels seus prejudicis. Depenen, només, en la mesura que ho han revelat les nostres investigacions, de l'extensió del coneixement particular de l'expert. Hem vist que els qui més coses saben són també els més pessimistes.

Vet aquí, doncs, el problema que us presentem, sever i terrible i indefugible: posarem punt i final a la raça humana o la humanitat renunciarà a la guerra? La gent no afrontarà aquesta alternativa perquè és massa difícil abolir la guerra.

L'abolició de la guerra requereix ingrates limitacions de la sobirania

nacional. Però allò que potser impedeix entendre la situació més que cap altra cosa és que el terme «humanitat» sona vague i abstracte. La gent amb prou feines s'adona que el perill els afecta a ells i als seus fills i als seus néts, i no tan sols a una humanitat entesa de manera difusa. Amb prou feines comprenen que ells, individualment, i els qui ells estimen estan en perill imminent de morir d'una manera angoixant. I per això confien que es pugui permetre que la guerra continuï, a condició que les armes modernes siguin prohibides.

Aquesta esperança és il·lusòria. Siguin quins siguin els acords de no utilitzar bombes-H als quals s'hagi arribat en temps de pau, deixaran de ser considerats vàlids en temps de guerra i tots dos bàndols s'afanyaran a fabricar bombes-H tan aviat com comenci la guerra, perquè, si un bàndol en fabrica i l'altre no, el bàndol que en fabriqui sortirà inevitablement victoriós.

Fins i tot un acord de renunciar a les armes nuclears com a part d'una reducció d'armament no aportaria una solució definitiva; obtindria certs propòsits importants. Primer, qual-

sevol acord entre l'Est i l'Oest és bo en la mesura que tendeix a disminuir la tensió. Segon, l'abolició d'armes termonuclears, si cada bàndol cregués que l'altre se n'ha desempal·legat sincerament, reduiria el temor a un atac sobtat a l'estil del de Pearl Harbour, que ara mateix manté les dues parts en un estat d'aprehensió nerviosa. Hauríem d'acollir, doncs, un acord com aquest només com un primer pas.

Molts de nosaltres no tenim opinions neutrals però, com a éssers humans, hem de recordar que, si els problemes entre Est i Oest han de ser decidits d'alguna manera que pugui donar cap possible satisfacció a algú, tant comunistes com anticomunistes, tant asiàtics com europeus, tant blancs com negres, aleshores aquests problemes no poden ser resolts per mitjà de la guerra. Hem de desitjar que això sigui comprès tant a l'Est com a l'Oest.

S'estén davant nostre, si ho escollim, un continu progrés de felicitat, coneixement i saviesa. Triarem, en canvi, la mort perquè no som capaços d'oblidar les nostres disputes? Fem una crida, com a éssers humans, als

éssers humans: recordeu la vostra humanitat i oblideu la resta. Si ho podeu fer, el camí resta obert cap a un nou paradís; si no podeu, s'estén davant vostre el risc d'una mort universal.

Resolució:

Convidem aquest Congrés i, a través seu, els científics d'arreu del món i el gran públic a subscriure la resolució següent:

En vistes al fet que en algun moment, armes nuclears de guerra mundial seran utilitzades, i que aquestes armes amenacen la continuació de l'existència de la humanitat, urgim els governs del món a adonar-se i a reconèixer públicament que el seu objectiu no pot ser perseguit per mitjà d'una guerra mundial, i els urgim, en conseqüència, a trobar mitjans pacífics per a la resolució de tots els temes de disputa entre ells.

Max Born
Percy W. Bridgman
Albert Einstein
Leopold Infeld
Frédéric Joliot-Curie

Hermann J. Muller
Linus Pauling
Cecil F. Powell
Józef Rotblat
Bertrand Russell
Hideki Yukawa. ■

tribut Emmanuel Le Roy Ladurie

Martina Camiade

Catedràtica d'Estudis Catalans de la Universitat de Perpinyà Via Domícia i membre de l'IEC

MCamiade@iec.cat

Com a historiadora m'he sentit vinculada al corrent de la *Nouvelle Histoire* de l'escola dels Annales. Aquest corrent proposa una visió oberta i de camp ampli de la història que desplaça l'interès de l'historiador cap a altres horitzons més enllà de les dades com: el paisatge, les mentalitats, la demografia, la moral...

Aquesta forma d'entendre la història comporta un canvi i pressuposa una concepció molt diferent del paper de l'historiador. Així s'observen les formes d'ocupació del sòl, les tècniques de producció, les formes de poblament, les àrees senyoriales, les pràctiques comunitàries sobre la llarga durada. El nostre territori d'historiador s'enriqueix. Es tracta de descobrir homes i dones que fan la història quotidiana, aquests anònims

que no surten als llibres però que sense ells no s'hagués pogut transmetre la història— que no saben escriure però que saben transmetre.

Un dels més grans erudits, de l'escola dels Annales, i que va enriquir la meua visió i mirada d'historiadora és sens dubte Emmanuel Le Roy Ladurie (1929), catedràtic al Collège de France i membre de l'Académie des sciences morales et politiques de l'Institut de France. Amb el seu assaig sobre *Montaillou, vilatge occitan de 1294 à 1324* obra que va tenir un èxit editorial sense precedents, ens trobem davant d'una història que narra 30 anys del dia a dia d'un petit poble. De Mantalhon, un poble aïllat en l'alta Arieja, a 1.300 metres d'altitud, en un país de muntanya tocant Catalunya, ho podrem saber tot durant una generació de la gent que hi viu. Dues-centes ànimes de les quals sabem què pensen, què mengen, què diuen, com es vesteixen, tot sobre la seua vida en aquest petit poble de muntanya.

Aquesta visió ecològica extraordinària, arqueològica, sociològica, antropològica, psicològica amb què es fonamenta el llibre, es deu

Es tracta de descobrir homes i dones que fan la història quotidiana, aquests anònims que no surten als llibres però que sense ells no s'hagués pogut transmetre la història

a la capacitat per enllaçar històries sorgides de Jaume Fournier (1280-1342) —el futur papa Benet XII—, bisbe inquisidor de Pàmies, desagradable, però d'una increïble habilitat per fer parlar el testimoni, el sospitós, l'acusat. La seva tasca consisteix en perseguir, els «fets», és a dir, l'heretgia, recurrent en aquest lloc muntanyós a fi d'extirpar-la. I com a exemple, s'explica com obliga els habitants condemnats a explicar totes les seves vivències. Le Roy Ladurie utilitza com a font precisament el registre d'inquisició de 1326 que revela 25 anys d'enquestes i interrogatoris aconseguint una crònica precisa del poble. Calia dissecar, classificar, vestir tota aquesta massa de confessions, d'histories, de xafarderies i Le Roy Ladurie ho fa d'una manera magistral. És com un quadre on l'ull es passeja d'un detall a l'altre sense cansar-se, admiratiu de l'escena que ens captiva. Al rerefons, com amagats per un vel, no paren de passar omnipresents els càtars, els autoanomenats «bonhomes».

Tenim davant nostre una minuciosa anàlisi del dualisme medieval i un assaig d'explicació sintètica del règim social. Lectura fascinant,

emocionant, abundant d'idees noves, Le Roy Ladurie arriba a donar una presència als més pobres d'aquest vilatge, pobres en la seua vida però d'una llibertat d'esperit i d'una riquesa interior extraordinàries. Senzills però profunds, com per exemple l'últim prefecte, Guillem de Belibasta (c.1280-1321). Aquest llibre ens fa retornar en aquest món perdut però captivant.

Montailou, village occitan de 1294 à 1324

Emmanuel Le Roy Ladurie

Gallimard

Paris, 1975

Més enllà dels dies històrics, la Història en majúscules s'escriu a través de petites històries de la vida quotidiana. Perquè per entendre un època cal entendre cada petit relat de vida de la gent que l'ha viscut. Això és el que ens demana la història social de l'escola dels Annales, i això és el que fa magistralment aquest llibre: descriure el pas dels anys d'un petit poble per retratar una cultura i unes formes de viure, per, a partir d'aquelles històries protagonitzades per gent normal, construir el relat d'una generació, escriure la Història d'un país, durant l'època medieval. ■